

בש"פ 2006/23 - פטריק קאנגיסוקפה נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

בש"פ 2006/23

לפני: כבוד השופט ע' גרוסקופף

העורר: פטריק קאנגיסוקפה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-
יפו מיום 5.3.2023 במ"ת 13927-08-22 שניתנה על
ידי כב' השופט שמואל מלמד

תאריך הישיבה: ז' בניסן התשפ"ג (29.3.2023)

בשם העורר: עו"ד אייל אוחיון
בשם המשיבה: עו"ד סיגל בלום

החלטה

לפניי ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופט שמואל מלמד) מיום 5.3.2023 במ"ת 13927-08-22, במסגרתה נקבע כי העורר ישהה במעצר עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו.

רקע והליכים קודמים

1. ביום 7.8.2022 הגישה המשיבה (להלן: המדינה) כתב אישום נגד 13 נאשמים (להלן: הנאשמים), וביניהם העורר - הנאשם 6 בהליך העיקרי (להלן: העורראו הנאשם 6). יצוין, כי כתב האישום כולל 13 אישומים (להלן: כתב האישום), ולענייננו רלוונטיים אישומים 3, 5, 10 ו-13 בהם הואשם העורר. במסגרת האישום השלישי, הואשם העורר בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) וסחיטה באיומים שהביאה לכדי מעשה לפי סעיפים 428 ו-29 לחוק העונשין (להלן: האישום השלישי). גם באישום החמישי הואשם העורר בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע וסחיטה באיומים, יחד עם עבירה נוספת של סחיטה בכוח לפי סעיפים 427 ו-29 לחוק העונשין (להלן: האישום החמישי). אף באישום העשירי מיוחס לעורר ביצוע של עבירת קשירת קשר לביצוע פשע, וזאת לצד אישום בעבירת פגיעה בפרטיות לפי סעיף 5 בנסיונות סעיף 2(1) לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 וסעיף 29 לחוק העונשין (להלן: האישום העשירי). לבסוף, במסגרת האישום ה-13 הואשם העורר בעבירת מרמה לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: האישום השלושה עשר).
2. על פי המתואר בכתב האישום, עובר לשנת 2010 ועד לשנת מעצרו, פעלו הנאשמים כקבוצה עבריינית אחת (להלן: הקבוצה), למספר מטרות פליליות. בין היתר, מטרות אלה כללו מתן הלוואות בריבית העולה על הריבית המקסימלית המותרת בחוק, ועבירות מס והלבנת הון. לפי הנטען, נאשמים 1-3 הם שעמדו בראש הקבוצה, והיו אחראים, בין היתר, על ניהול מערך הלוואות, קביעת גובה הריבית, אופן התשלום לכל לווה ולווה, וכן על הנחיית יתר חברי הקבוצה, לרבות הנאשמים 4-13, בכל הנוגע לפעילותה. עוד תואר, כי לשם קידום מטרות הקבוצה, נהגו חבריה להפעיל סנקציות אלימות נגד בעלי חוב, וזאת על מנת להטיל אימה עליהם ועל בני משפחותיהם, ולהניע אותם לשלם סכומי כסף לפי דרישתם. להלן יתוארו פרטי האישומים הרלוונטיים לערר זה.
3. על פי המתואר באישום השלישי, במועד שאינו ידוע למאשימה צבר המתלונן מתן (להלן: מתן) חוב כספי בסך למעלה מ-97,000 ש"ח כלפי הנאשמים 1-3, שמקורו בהימורים. נטען, כי בחודש דצמבר 2021 או בסמוך לכך, לאחר שמתן לא עמד בהחזר החוב, קשרו הנאשמים 1 ו-2 יחד עם נאשמים 4-7 על מנת להניע את מתן לשלם את החוב, בכוח ובאיומים.
4. לצורך כך, ביום 10.12.2021 בשעה 13:45 הגיעו הנאשמים 4 ו-6 אל בית משפחת בת זוגו של מתן (להלן: בית משפחת בת הזוג) ודרשו לדעת ממנה ומאמה (להלן: בת הזוג והאם בהתאמה) פרטים על אודות מיקומו של מתן. לאחר שהנאשמים 4 ו-6 הבינו כי בת הזוג והאם אינן יודעות מה מיקומו של מתן, הם עזבו את המקום. משם, המשיכו הנאשמים 4 ו-6, בשעה 14:30 או בסמוך לכך, לבית הוריו של מתן (להלן: בית ההורים). כאשר הגיעו ליעדם, הציג אחד הנאשמים את עצמו כ"חבר של מתן", ולפי הנטען איים על אחותו של מתן (להלן: האחות) באומרו "את מבינה למה באתי". למרות שהאחות ציינה כי מתן אינו מתגורר עימם, נותרו הנאשמים 4 ו-6 מחוץ לבית ההורים וביקשו לקבל פרטים על מיקומו של מתן. עוד באותו יום, שוחח הנאשם 5 עם מתן והורה לו לשלם סך של 10,000 ש"ח עד ליום 12.12.2021.
5. על פי כתב האישום, ביקורים נוספים נערכו על ידי חלק מן הנאשמים ביום 22.12.2021. בשעה 19:45 או בסמוך לכך, הגיע הנאשם 7 אל בית ההורים, וכאשר אביו של מתן (להלן: האב) ציין בפניו כי מתן אינו בבית, אמר הנאשם 7 "תקשיב טוב, זה החברים שלו, שיגיע דחוף ושיתקשר דחוף". בתגובה, האב אמר כי בכונתו להזמין את המשטרה, ולאור זאת, הנאשם 7 עזב את המקום. עוד באותו יום, סמוך לשעות 18:36 ו-20:00 הגיעו הנאשמים 1 ו-2 בסמוך לבית משפחת בת הזוג, אם כי לא יצרו קשר איתה או עם משפחתה.

6. עוד נטען בכתב האישום, כי על רקע ביקורים אלה ובשל חששו של מתן מהנאשמים, ביום 29.12.2021 בסמוך לשעה 15:34, הוא פנה אל הנאשם 5 וביקש ממנו שיציע לנאשמים 1-4 שישלם סכום של 50,000 ש"ח על מנת לפרוע את ההלוואה (להלן: ההצעה). מאוחר יותר באותו היום, התכתבה בת הזוג עם הנאשם 5 והביעה את חששה כי הנאשמים יפגעו בה, במתן ובבני משפחתם. כן ציינה בת הזוג, כי בכוונתה להגיש תלונה נגד הנאשמים בטרם אלה יפגעו בהם. למחרת, ביום 30.12.2021, פנה מתן בשנית אל הנאשם 5 והאשים אותו כי לא מסר את ההצעה לנאשם 1 כפי שביקש. מתן אמר בשיחה כי "הרסת תחיים שאמרת לו כתובת שלה", ובתגובה הנאשם 5 צין כי "אתה יודע מה? ככה יש לחץ יארגנו ניירת", והכחיש כי הוא זה שמסר את הכתובת של בית משפחת בת הזוג.

7. כן מתואר בכתב האישום, כי ביום 5.1.2022 בסמוך לשעה 03:00, הגיעו אחרים שזהותם אינה ידועה למאשימה (להלן: האלמונים), מצוידים בשני רימוני הלם מסוג "סנור 729M", לבית ההורים והשליכו רימון הלם סמוך לדלת הכניסה. לאחר מכן, באותו לילה ובסמוך לשעה 03:40, הגיעו האלמונים בסמוך לבית משפחת בת הזוג, שם השליכו רימון הלם נוסף שהתפוצץ בחדר המדרגות ובסמוך לדלת הדירה. יצוין כי על פי כתב האישום, במועד שאינו ידוע במדויק למאשימה, אך לאחר חודש ינואר 2018, החזיק הנאשם 7 שלא כדין ברימון ההלם אשר הושלך לבית משפחת בת הזוג. לפי הנתען, בעקבות השלכת הרימונים, ובשל החשש מהנאשמים, החל מיום 16.1.2022 או בסמוך לכך, פנה מתן לנאשמים 4 ו-5, על מנת להעביר באמצעותם סכומי כסף לנאשם 1. במסגרת זו, בתחילת חודש פברואר 2022 נפגש האב עם הנאשם 5, ומסר לו סכום של 60,000 ש"ח במזומן. ביום 8.3.2022 הגיעו הנאשמים 4-6 לבית ההורים, ובשל חששו מהנאשמים, מסר האב סכום נוסף של 37,000 ש"ח במזומן. לפי הנתען, סכומים אלו הועברו לידי הנאשם 1 או מי מטעמו.

8. על פי המתואר באישום החמישי, עובר ליום 21.10.2021, נטל המתלונן עידן (להלן: עידן) מהנאשמים 1-4 הלוואה בסך של 18,000 ש"ח בריבית חודשית של 9 אחוזים. לאחר שעידן לא עמד בהחזר ההלוואה, ביום 24.11.2021 הגיע הנאשם 4 אל בית משפחתו של עידן (להלן: בית משפחת עידן) ודפק על הדלת כשהוא חובש קסדה על ראשו. אולם, למרות ששהה בבית ובשל חששו, עידן לא פתח את הדלת. למחרת, ביום 25.11.2021 בשעות הצהריים, הגיע הנאשם 4, יחד עם אחרים שזהותם אינה ידועה, אל בית משפחת עידן. כשהגיעו, דפקו על דלת הביתה ובעטו בה, בעודם צועקים "פתח, אנחנו יודעים שאתה פה", וכן "יא שרמוטה... גנבת לי את הכסף... אני אזיין אותך". יצוין, כי באותה העת שהו בבית עידן ואחיו, אולם בשל חששם לא פתחו את הדלת.

עוד באותו יום בשעות הערב, הגיעו הנאשמים 4 ו-6 סמוך לבית משפחת עידן. במקביל, עידן יצא מביתו, ולאור החשש כי יותקף על ידי הנאשם 4 או מי מטעמו, הניח סכין בבגדיו התחתונים. מיד לאחר מכן, הגיע הנאשם 4 בקטנוע לעידן, תפס אותו והצמיד אותו לגדר סמוכה תוך שהניח את אמת ידו על צווארו, ואמר לו "חולם עליו בלילה שהוא יעשה לו 'ויברח' עם הכסף", וכן כינה אותו "בן שרמוטה". בתגובה למעשים אלה, החל עידן לצעוק, ואילו נאשם 4 אמר לו להיות בשקט וסטר לפניו. עידן צעק בשנית, ביקש מנאשם 4 לעזוב אותו והבטיח לשלם לו תוך יומיים. אז, הנאשם 4 התקשר לנאשם 6 ואמר לו "תפסתי את הבן שרמוטה הזה", ונאשם 6 הגיע אל מקום המפגש בקטנוע. בעודו רכוב על הקטנוע, תפס נאשם 6 את עידן בידו ומשך אותו לכיוון סמטה סמוכה. במהלך שהותם בסמטה, הורו הנאשמים 4 ו-6 לעידן לעלות איתם לבית משפחתו, אך הוא סירב בטענה שאין לו מפתח. בתגובה, הורו הנאשמים 4 ו-6 לעידן להתקשר לבני משפחתו. עידן התקשר לאמו, ואמר לה "אמא איפה אבא שיבוא מהר תפסו אותי" וציין כי הנאשם 4 דרש לדבר עם אביו של עידן. בתגובה, הזמינו ההורים של עידן את המשטרה. כאשר הגיעו השוטרים לסמטה, הבחינו בהם הנאשמים 4 ו-6 ואמרו לעידן "אל תדבר, תגיד שאנחנו חברים שלך, אם תגיד שטויות נזיין אותך".

9. ברקע האישום העשירי, ועל פי המתואר ביחס לאישום התשיעי, במועדים הרלוונטיים לכתב האישום עמדו האחים שון ודין קסנטיני בראשה של קבוצה עבריינית (להלן: קבוצת קסנטיני), אשר לה סכסוך עם הנאשמים 1 ו-2. במסגרת הסכסוך קבוצת קסנטיני התחקתה אחר הנאשמים 1 ו-2 וחברים נוספים בקבוצה, ואילו חלק מן הנאשמים, התחקו אחר קבוצת קסנטיני ובני משפחתם. לטובת ההתחקות, ביום 4.8.2021 וביום 8.8.2021 רכשו הנאשמים 2 ו-9 מכשירי מעקב מסוג "2AT" (להלן: מכשירי המעקב). לפי הנטען באישום העשירי, במועד שאינו ידוע במדויק למאשימה במהלך חודש אוגוסט 2021, הצמידו הנאשמים 1 ו-2 או מי מטעמם את מכשיר מעקב אל חלקו התחתון של רכב השייך למשה, אביהם של שון ודין קסנטיני (להלן: משה). לאחר מכן, ביום 10.8.2021, עקבו הנאשמים 4 ו-6, בהוראתם של נאשמים 1 ו-2, אחרי משה בכך שחלפו בנסיעה ליד ביתו ובסביבתו מספר פעמים לאורך היום.

10. לבסוף ובתמצית, במסגרת האישום השלושה עשר נטען כי הנאשמים 1-3 עסקו במתן הלוואות במזומן בשיעור ריבית שנתית של בין 30% ל-240%, באופן שנוגד את תנאיו של חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016 ושל חוק אשראי הוגן, התשנ"ג-1993 (להלן: חוק אשראי הוגן). נטען כי במהלך תקופה זו, גבו הנאשמים 1-3 מהלווים, בעצמם או באמצעות נאשמים 4-6 ואחרים, ריבית העולה על שיעור העלות המרבית של האשראי, בניגוד להוראות חוק אשראי הוגן. כן נטען, כי במהלך תקופה זו פעלו הנאשמים 1-3, בסיוע הנאשמים 4-6, 12 ו-13 במטרה להתחמק מתשלום מס, בין היתר, בכך שלא הודיעו לפקיד השומה על פתיחת עסקם או על עיסוקם, בכך שלא ניהלו פנקסי חשבונות ורשומות כדין ועוד. יצוין, כי ביחס לאישום זה ניתנה הסכמה מצד העורר לקיומן של ראיות לכאורה.

11. ביום 29.12.2022, קבע בית המשפט המחוזי כי קיימות ראיות לכאורה בעניינם של הנאשמים 3, 6, 8, 10 ו-11 בכל האישומים אשר יוחסו להם בכתב האישום (להלן: ההחלטה בדבר הראיות לכאורה). במסגרת זו, בית המשפט קמא תיאר את התשתית הראייתית שגובשה ביחס לעורר, ואשר לדידו מספיקה על מנת לקבוע כי קיימות ראיות לכאורה לכך שביצע את העבירות המיוחסות לו. ביחס למעורבותו בפעילות הקבוצה, בית המשפט התייחס למספר ראיות אשר קושרות בין העורר ובין הנאשמים האחרים בפרשה ומלמדות על תפקידו בגביית כספים - דו"ח תובנות ממכשיר הפלאפון של העורר, בו ניתן לראות התקשרויות בינו ובין הנאשם 1, כי הנאשמים 2 ו-4 שמורים אצלו באנשי הקשר, וכן כי במכשירו שמורה רשימה של אנשים וליד כל שם מופיע מספר (המלמד לכאורה על גובה החוב); דו"חות משטרתיים המתארים מפגשים בין העורר לבין גורמים אחרים בקבוצה; דו"ח סריקת מכשיר הפלאפון של הנאשם 5, בו אותרה התכתבות בינו ובין העורר על חובות כספיים של אנשים אחרים; ומספר הודעות של לוויים, בהן טענו כי העורר פעל מולם על מנת לגבות כסף שלוו מהקבוצה. ביחס לאישום השלישי, תוארו הודעותיו של האב, במסגרתן סיפר כי מתן מהמר מזה כשש שנים, והוא ביקש ממנו סיוע עם החזרת החוב לנאשם 1 מכיוון שמדובר באדם מסוכן. לאור חשש זה, ציין האב כי הוא החליט לסייע למתן וכי הוא סבור ששני האנשים שגבו ממנו את החוב הם אותם אנשים שבאו לבית ההורים כדי לחפש את מתן. כן תוארה עדותה של האחות, בה זיהתה את הנאשמים 4 ו-6 כמי שהגיעו לבית ההורים לחפש את מתן. לבסוף, ציין בית המשפט קמא כי מדו"ח תובנות מחת"ק עולה כי ביום 10.12.2022, היו הנאשמים 4 ו-6 מאוכזבים באור יהודה בסמוך לשעה 13:45, ולאחר מכן הנאשם 4 אוכן בסמוך לבית ההורים.

12. עוד במסגרת החלטה זו, סקר בית המשפט קמא את הראיות ביחס לאישומים החמישי והעשירי. לעניין האישום החמישי, תוארו הודעותיו של עידן בהן ציין כי נטל הלוואה מהנאשם 4, וכי ביום 25.11.2022 האחרון הגיע אליו הביתה, דפק ובעט בדלת ללא מענה, קילל אותו ואמר "אני אזיין אותך". עידן הוסיף וטען כי מאוחר יותר באותו היום, סמוך לשעה 20:00, הוא יצא מביתו, ומיד לאחר מכן תפס אותו הנאשם 4, והתקשר לעורר על מנת שיגיע. עידן מסר, כי כאשר הגיע העורר הוא משך אותו כמעט עד לכניסה לביתו, ושהה עמו עד שהגיעה המשטרה. כן ציין עידן, כי במהלך

שהותו עם הנאשמים 4 ו-6 הוא התקשר לאמו. בית המשפט אף ציין את דו"ח תובנות מחת"ק מיום 20.4.2021, ממנו עולה כי הנאשמים 4 ו-6 היו מאוכזבים באזור הסמוך לבית משפחת עידן ביום 25.11.2022, וכי אותה שיחה מהטלפון של הנאשם 4 לאמו של עידן. לבסוף, תואר דו"ח הפעולה מיום 25.11.2021, במסגרתו ציין השוטר כי הבחין בנאשמים 4 ו-6 יחד עם עידן, וכי כאשר תשאל את עידן בנפרד הוא אמר לו כי הוא מפחד מהשניים שמאיימים על החיים שלו. מהדו"ח עולה כי בתגובה השוטרים עצרו את הנאשמים 4 ו-6 ומצאו על שניהם סכומי כסף גדולים. לעניין האישום העשירי, צוין כי בדו"ח עיקוב מיום 10.8.2021 זוהו הנאשמים 4 ו-6 בסמוך לביתו של משה.

13. לאור המסכת הראייתית שתוארה לעיל, סבר בית המשפט קמא כי קיימות ראיות לכאורה בעניינו של העורר ביחס לכלל האישומים שיוחסו לו. נקבע, כי הניסיון של העורר לטעון כי מעשיו היו תמימים הוא מלאכותי, וכי לא ניתן להתעלם מהדרך האלימה והמאיימת בה נגבו החובות. לבסוף, בית המשפט קבע כי סירובו של העורר לשתף פעולה עם המשטרה הוביל לכך שלא ניתן הסבר המניח את הדעת למעשים אשר ביצע.

14. יצוין, כי בהמשך להחלטה בדבר הראיות לכאורה, הוגש ביום 9.2.2023 תסקיר שירות מבחן בעניינו של העורר (להלן: התסקיר). במסגרת התסקיר צוין כי העורר, רווק בן 29 מחולון, הוא בן להורים שהיגרו לישראל מטוגו, ובהמשך קיבלו אזרחות. עוד תואר בתסקיר, כי תקופת הילדות, בה העורר הרגיש נבדל מחבריו, הובילה לכך שחיפש שייכות ומעמד בקרב חברה שולית. לגישת שירות המבחן, העורר מתקשה לשמור על גבולות פנימיים, וזאת חרף ההרשעות הקודמות שלו בעבירות סמים ואלימות, וכן הסנקציות שהושתו עליו בגינו. על רקע מאפיינים אלו, צוין בתסקיר כי קיים סיכון גבוה להישנות עבירות דומות בעתיד. כן נבחנה בתסקיר האפשרות לשלוח את העורר למעצר בית בביתו בחולון. לעניין זה, שירות המבחן מצא כי המפקחים המוצעים יתקשו לזהות את מצבי הסיכון הנשקפים מהעורר, וכפועל יוצא, לא יהיה בכוחם להפחית את רמת הסיכון. לאור זאת, הומלץ בתסקיר לא לשחרר את העורר לחלופת מעצר.

15. למען שלמות התמונה יוער כי ביום 22.1.2023, הגיש הנאשם 3 ערר על ההחלטה בדבר הראיות לכאורה (בש"פ 76/23). במסגרת הדיון שהתנהל ביום 17.1.2023 לפני השופט אלכס שטייננטען כילא קיימות ראיות לכאורה בעניינו של הנאשם 3. יובהר, כי הנאשם 3 הואשם באישומים 1, 4, 6, 8 ו-13, לעומת אישומים 3, 5, 10 ו-13 בהם הואשם העורר. משמע, למעט אישום 13, אשר לגביו אין מחלוקת בעניין הראיות לכאורה, אין חפיפה בין האישומים. עוד יצוין, כי מעיון בפרוטוקול הדיון עולה כי עיקר הדיון עסק במידת מעורבותו של הנאשם 3 בפעילותם של ילדיו, הנאשמים 1 ו-2. לאחר הדיון, ובהמשך להצעתו של השופט שטיין, הסכימו הצדדים כי לנוכח הקשיים האפשריים בנוגע לראיות הקיימות בעניינו של הנאשם 3, יועבר האחרון למעצר בפיקוח אלקטרוני (להלן: ההחלטה בעניין הנאשם 3). החלטה נוספת הרלוונטיות לעניינו, היא החלטתו של השופט יחיאל כשרמיוס 21.2.2023 בעניין קיומן של ראיות לכאורה באשר לנאשם 11 (בש"פ 772/23). יוער, כי הנאשם 11 מואשם באישום השביעי בלבד, משמע אין חפיפה בין האישומים בהם הוא מואשם לבין אלו המיוחסים לעורר. במסגרת ההחלטה, צוין כי בעוד שקיימות ראיות לכאורה ביחס לעבירות הנשק בהן הואשם הנאשם 11 במסגרת האישום השביעי, הראיות בעניין עבירות הסחיטה וקשירת הקשר איתנות פחות. אולם, נקבע שמכיוון שהראיות בעניין עבירות הנשק מספיקות על מנת להורות על מעצרו של הנאשם 11 עד לתום ההליכים המשפטיים בעניינו, אין צורך להכריע בכך (להלן: ההחלטה בעניין הנאשם 11). יצוין, כי על רקע ההחלטה בעניין הנאשם 3, ולאחר מכן בעניין הנאשם 11, הגיש העורר בקשה לבית המשפט קמא לעיון חוזר.

החלטתו של בית המשפט קמא

16. ביום 5.3.2023 הורה בית המשפט קמא על מעצרו של העורר (וכן של הנאשם 11) עד לתום ההליכים המשפטיים בעניינו מאחורי סורג ובריח (להלן: ההחלטה). במסגרת ההחלטה, בית המשפט קמא ציין כי די בתסקיר השלילי שהוגש בעניינו של העורר כדי להורות על מעצרו עד לתום ההליכים המשפטיים. נקבע, שרמת הסיכון הנשקפת מהעורר היא גבוהה, ולכן, בשים לב לעבירות האלימות בהן הואשם וכן לעברו הפלילי ולקשריו השוליים, יש להורות על מעצרו, וזאת אף מבלי להתייחס לטענות ביחס לחולשה הראייתית שקיימת בעבירת קשירת הקשר. כן נקבע, כי אין בהחלטה בעניין הנאשם 3 או בהחלטה בעניין הנאשם 11 כדי לשנות מקביעה זו.

טיעוני הצדדים

17. במסגרת הערר, נטען כי בית המשפט המחוזי שגה בהחלטה בדבר הראיות לכאורה, וכפועל יוצא בהחלטתו להורות על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים המשפטיים בעניינו מאחורי סורג ובריח. ראשית, נטען כי לאור החלטותיו של בית משפט זה בעניין הנאשם 3 ובעניין הנאשם 11, שגה בית המשפט קמא בכך שלא עיין מחדש בהחלטתו בדבר הראיות לכאורה, וקבע כי אין תשתית ראייתית לכאורת בעניינו של העורר. שנית, העורר טוען כי שגה בית המשפט קמא בקביעתו כי התשתית הראייתית מלמדת על קיומן של ראיות לכאורה ביחס לאישום השלישי, החמישי והעשירי. באשר לאישום השלישי, העורר סבור כי למרות שקיימות ראיות לכאורה לכך שהגיע לחפש את מתן בבית ההורים ובבית משפחת בת הזוג ביום 10.12.2022, אלו אינן מלמדות על מעורבותו או רצונו לבצע כל עבירה. מעבר לכך, נטען כי לא ניתן לקשר בין אירוע זריקת רימון ההלם בו החזיק בשלב כלשהו הנאשם 7, לבין מעשיו של העורר. באשר לאישום החמישי, ציין העורר כי עידן לווה את הכסף מהנאשם 4, וכי למשיבים 1-3 וכן לעורר, אין קשר להלוואה זו. זאת ועוד, נטען כי חלקו של העורר באירוע בו נלקח עידן לסמטה אינו משמעותי, וכי לא ניתן ללמוד מכך על מטרה אלימה. כמו כן, צוין כי העורר (יחד עם הנאשם 4) נעצר בגין אירוע זה ושחרר, ומאז לא חלה התפתחות ראייתית שמצדיקה את החזרתו למעצר. ביחס לאישום העשירי, העורר סבור כי אין בחומר הראיות כדי ללמד על כך שהנוכחות שלו בסביבת ביתו של משה נעשתה במסגרת ניסיון לעקוב אחריו. נטען, כי העורר, המתגורר בחולון גם הוא, עבר בסביבת ביתו של משה מאות פעמים בחייו, וכי האחרון גר בסמוך לביתו של הנאשם 3. על כן, הנוכחות של העורר בסביבת ביתו של משה נובעת מקשריו עם הנאשם 3. לאור האמור לעיל, טוען העורר כי יש להורות על שחרורו בתנאים ובערבויות אשר יבטיחו את התייצבותו להליך בעניינו.

18. בדיון שהתקיים לפניו ביום 29.3.2023, טענה באת-כוח המדינה כי אין מקום להתערב בהחלטה של בית המשפט קמא. לגישתה, המסכת הראייתית מלמדת על מעורבותו של העורר בפעילותה של הקבוצה, וכן על כך כי המעשים המיוחסים לעורר במסגרת האישומים נעשו כחלק מפעילות זו. זאת ועוד, נטען כי לאור התסקיר השלילי שניתן בעניינו של העורר ועבירות הסחיטה המיוחסות לו, אין מקום להורות על חלופת מעצר.

דיון והכרעה

19. לאחר שעיניתי בחומר בעניינו של המבקש ושמעתי את טיעוני הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להידחות, בכפוף להערות שיפורטו להלן.

20. כידוע, ראיות לכאורה הן ראיות גולמיות אשר לאחר עיבודן ובחינתן בהליך העיקרי עשויות להוביל לקביעת ממצאים שי בססואשמה (ראו מיני רבים: בש"פ 8087/95 זאדה נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 133, 147 (1996); בש"פ

1908/23 בןמשהנ' מדינת ישראל, פסקה 16 (3.4.2023) (להלן: עניין בן משה); בש"פ 1909/23 אבואלקיעאן' מדינת ישראל, פסקה 12 (5.4.2023) (להלן: עניין אבו אלקיעאן)). לפיכך, בשלב הדיון במעצר עד תום ההליכים, הבחינה אינה נעשית לפי רף ההוכחה הנדרש במשפט פלילי, אלא יש לבחון אם במכלול הראיות קיים פוטנציאל שיביא להרשעת הנאשמים (בש"פ 8769/22 מסראווה נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (22.1.2023); עניין בן משה, שם; עניין אבו אלקיעאן, שם).

21. בענייננו, ובטרם אפנה לבחון את הראיות המבססות לכאורה את המעורבות של העורר באישומים המיוחסים לו, חשוב לציין כי התשתית הראייתית שהונחה לפני מלמדת באופן לכאורי על מעורבותו של העורר בפעילות הקבוצה. כפי שצוין לעיל, בחומר הראיות ניתן למצוא תימוכין לקשרים רבים שקיים העורר עם חברי הקבוצה, וכן לכך שהיה במגע עם חייבים לשם גביית חובות. בפרט, רשימת השמות שנמצאה במכשירו הסלולרי של העורר, בה נכללים חייבים אשר העידו כי הוא היה מעורב בגביית חובותיהם, מלמדת על תפקידו בפעילות הקבוצה (לעניין זה ראו בפירוט בעמ' 37-38 להחלטת בית המשפט קמא מיום 29.12.2022). אשר על כן, בבואנו לבחון את המיוחס לעורר באישומים הנוגעים לו, יש לתת את הדעת להקשר הלכאורי בו נעשו מעשים אלו, קרי כחלק מפעילותו במסגרת הקבוצה.

22. עיון במתואר בכתב האישום ובחומר הראיות, מציג תמונה יחסית דומה באשר למעורבותו של העורר באישום השלישי ובאישום החמישי. בשני המקרים, העורר והנאשם 4 ניסו לפנות לחייב במקום מגוריו, וכאשר התקשו לאתרו פנו לסביבתו הקרובה. כמו כן, בשני המקרים מעשים אלו הובילו ליצירה של לחץ ושל חשש אצל החייב וסביבתו הקרובה, שאף איימו לפנות או פנו למשטרה אגב נוכחותו של העורר. כפי שיפורט להלן, סבורני כי יש בחומר הראיות כדי לבסס את המיוחס לעורר באישומים אלו באופן לכאורי.

23. באשר לאישום השלישי, אין מחלוקת מצד העורר כי קיימות ראיות לכאורה לכך שהגיע ביום 10.12.2021 לבית משפחת בת הזוג ולאחר מכן לבית ההורים. אני סבור, כי הגעה זו, לצד יתר המגעים שניהלו חברי הקבוצה עם מתן וסביבתו, ובהם - הגעות נוספת לבית משפחת בת הזוג ולבית ההורים ביום 22.12.2021 וביום 8.3.2022, שיחות שניהלו חברי הקבוצה עם מתן וסביבתו ביחס לחובותיו, ובעיקר הלחץ והחשש שמגיעים אלו יצרו, מגבשים מסכת ראייתית המספיקה כדי לקבוע כי קיימות ראיות לכאורה לכך שהעורר היה שותף בצוותא לסחיטה באיומים של מתן וסביבתו, וקשר קשר לביצוע פשע. לעניין זה חשוב לזכור כי איום אינו חייב להיעשות באמירה מפורשת, אלא גסיכול להתבטא בהתנהגות (ראו נוסחו של סעיף 428 לחוק העונשין). אף נקבע כי בנסיבות מסוימות, עצם הנוכחות של אנשים מסוימים יכולה להספיק על מנת להיחשב כאיום, ויש לבחון זאת על בסיס הקשרם של הדברים (ע"פ 5145/12 אבוזאידנ' מדינת ישראל, פסקאות 19-21 (28.1.2013); ע"פ 1094/17 מסיקהנ' מדינת ישראל, פסקה 13 (30.1.2018)). כמו כן, נדרש לבחון את התשתית הראייתית בשים לב לכך שבעבירות הסחיטה קיים קושי ראייתי אינהרנטי, שכן עדים עלולים לחשוש משיתוף פעולה עם רשויות החקירה (בש"פ 490/21 מדינת ישראלנ' אבועסא, פסקאות 38-39 (28.1.2021) (להלן: עניין אבו עסא); עניין בן משה, בפסקה 18).

24. במסגרת טיעוני, התמקד העורר בכך שלא ניתן לקשר בינו לבין אירוע זריקת רימוני ההלם לעבר בית משפחת בת הזוג ולעבר בית ההורים. אולם, עיון בכתב האישום מלמד כי העורר לא הואשם כלל בקשירת קשר עם משליכי הרימון לסחיטה בכוח לפי סעיף 427 לחוק העונשין, אלא עבירה זו יוחסה רק לנאשמים 1 ו-2. ממילא אין צורך לדון בשאלה אם קיימות ראיות לכאורה למעורבותו בהקשר זה.

25. באופן דומה, לא מצאתי שיש מקום להתערב בהחלטתו של בית המשפט קמא כי קיימות ראיות לכאורה ביחס לעבירות המיוחסות לעורר במסגרת האישום החמישי. יוזכר, כי לצד העבירות של קשירת קשר לביצוע פשע וסחיטה באיומים, מואשם העורר גם בביצוע בצוותא של עבירת הסחיטה בכוח לפי סעיפים 427 ו-29 לחוק העונשין. לעניין אישום זה ובמוקד החלטתו, בית המשפט קמא התייחס לשתי ראיות מרכזיות - הודעותיו של עידן ודו"ח הפעולה מיום 25.11.2021. מראיות אלו עולה, כי כאשר הגיע הנאשם 4 לביתו של עידן הוא פעל בצורה מאיימת - דפק ובעט בדלת ואיים "אני אזיין אותך". לאחר מכן, כאשר הצליח הנאשם 4 לתפוס את עידן, הוא הצמיד אותו עם האמה אל גדר סמוכה ואף סטר לו. במקביל, הנאשם 4 התקשר לעורר על מנת שיגיע למקום המפגש, וכאשר הוא הגיע העורר תפס בידו של עידן ומשך אותו לעבר היעד. שם, הורו הנאשמים 4 ו-6 לעידן להתקשר לבני משפחתו, וכאשר השוטרים הגיעו לזירת האירוע אף איימו עליו לא לדבר. מיד לאחר האירוע, ציין עידן בפני השוטרים שהגיעו לזירה כי הנאשמים 4 ו-6 מאיימים על חייו והוא מפחד מהם, ואף כי נשא סכין לאור החשש מהם. אמנם, כפי שציין בא-כוח העורר, ניכר שחלקו של הנאשם 4 במעשים אלו היה משמעותי יותר, אולם מעורבותו של העורר באירוע ומעשיו מספיקים לשם חציית הרף הנדרש לשם קיומן של ראיות לכאורה בעבירות המיוחסות לו באישום החמישי (ראו והשוו: בש"פ 2045/12 גלוחובני היועץ המשפטי לממשלה, פסקאות 8-9 (28.3.2012); בש"פ 7942/16 קריחליני' מדינת ישראל, פסקה 11 (3.11.2016)).

26. אכן, כפי שציין בא-כוח העורר, בעקבות האירועים שתוארו לעיל הנאשמים 4 ו-6 נעצרו, ולאחר מכן שוחררו. אולם, עם התקדמות החקירה והתבהרות חלקו של העורר בפעילותה של הקבוצה, לצד העובדה כי בית המשפט קמא הורה על מעצרו בהתבסס גם על אישומים נוספים, הרי שאין בשחרורו בעבר כדי להצדיק שחרורו גם לעת הזו. כפי שכבר נקבע, כאשר עסקינן בעבירות הסחיטה אין לבחון כל אישום כעומד בפני עצמו, אלא יש לראות את התמונה בכללותה (בש"פ 5953/10 אלפרוני' מדינת ישראל, פסקה ט (6.9.2010); בש"פ 4120/11 דדושני' מדינת ישראל, פסקה 15 (6.6.2011)). מכאן, שאת המעשים המיוחסים לעורר במסגרת האישום החמישי נדרש לבחון, במסגרת הליך זה, בשים לב למעורבותו בפעילות הקבוצה וליתר המעשים המיוחסים לו בכתב האישום.

27. למען שלמות התמונה, אציין כי לא מצאתי ממש בטענות בא-כוח העורר ביחס להחלטה בעניין הנאשם 3 או להחלטה בעניין הנאשם 11. כאמור לעיל, המדובר בהחלטות שניתנו אגב מעשים שונים, אישומים שונים ונאשמים שונים, שאין ללמוד מהן באשר לתשתית הראייתית הקיימת ביחס לאישומים המיוחסים לעורר. בעניינו של העורר קיימות ראיות בלתי תלויות, אשר כפי שצינתי מספיקות על מנת לבסס את קיומן של ראיות לכאורה ביחס לעבירות המיוחסות לו באישומים השלישי והחמישי.

28. לא נעלמו מעיני טענותיו של העורר ביחס לחולשת הראיות המבססות את המיוחס לו באישום העשירי. אכן העובדה שמעורבותו של העורר באישום זה מבוססת בעיקר על הימצאותו בסמוך לביתו של משה בחולון מעוררת קושי. כך, נוכח העובדה שהעורר מתגורר בעיר חולון, ונמצא בקשר עם הנאשם 3 המתגורר בקרבת ביתו של משה, ועל כן קיים על פני הדברים הסבר חלופי לנוכחותו שם. עם זאת, מדובר באישום ברמת חומרה נמוכה יחסית, וממילא השלכתו על רמת המסוכנות שיש ליחס לעורר אינה רבה.

חלופת מעצר

29. משנדחה בעיקרו הערר על טענותיו של העורר ביחס לחולשה ראייתית, נדרש לדון בטענתו של העורר לפיה

שגה בית המשפט קמא כאשר הורה על מעצרו מאחורי סורג ובריוח עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו.

30. אכן, נקודת המוצא כאשר עסקינן בעבירות הסחיטה היא כי יש להורות על מעצר עד לתום ההליכים המשפטיים מאחורי סורג ובריוח. הלכה זו מבוססת על כך כי יש בעצם ביצוע עבירות אלו כדי ללמד על מסוכנות ברורה הנשקפת מהנאשם, וכן על חשש אינהרנטי משיבוש הליכי משפט בדרך של הטלת מורא על המתלוננים (בש"פ 4663/12 פלוני' מדינת ישראל, פסקה 6 (17.6.2012); עניין אבועסא, בפסקה 38). אולם, סבורני כי בנסיבות העניין, ובכפוף להרחקתו של העורר מהסביבה השולית בה מתגורר, המדובר במקרה בו אין הכרח כי העורר ישהה במעצר מאחורי סורג ובריוח עד לתום ההליכים המשפטיים בעניינו.

31. כאמור, במסגרת ההחלטה ציין בית המשפט קמא כי החלטתו להורות על מעצר עד לתום ההליכים המשפטיים בעניינו של העורר נובעת בראש ובראשונה מההמלצה השלילית של התסקיר, בו גם תואר כי קיים סיכון גבוה להישנות עבירות דומות בעתיד. אולם, סבורני כי עיון בתסקיר מלמד על כך שחלק משמעותי מסיכון זה נובע מקשריו השוליים של העורר בסביבת מגוריו. לכן, הגם שאני מסכים עם קביעתו של בית המשפט קמא כי החלופה שהוצעה, בביתו של העורר בחולון, אינה מספיקה על מנת לאיין את המסוכנות הנשקפת ממנו, אני סבור כי חלופה אחרת המרוחקת מ"סביבתו הטבעית" עשויה להשיג מטרה זו (בש"פ 6896/19 מדינת ישראל' כנאניה, פסקה 13 (28.10.2019); בש"פ 1829/22 מדינת ישראל' חטואל, פסקה 14 (3.5.2022)).

32. עוד ראוי לציין, כי למרות חומרת העבירות בהן הואשם, עיון בכתב האישום מלמד על כך שחלקו של העורר בביצוע המעשים, ובפרט אלו אשר מתוארים באישום החמישי, קטן מזה של הנאשם 4. לפי המתואר, הנאשם 4 הגיע לבית משפחת עידן, ואיים על בני המשפחה, וכן נקט באלימות כלפי עידן עוד לפני שהצטרף העורר. זאת ועוד, בשונה מהנאשמים 1-3 אשר על פי המתואר בכתב האישום אחראים על ניהול פעילות הקבוצה, כתב האישום מייחס לעורר תפקיד ביצועי בדרג נמוך יותר. סבורני כי טעמים אלו, בהינתן גילו הצעיר של העורר, מצדיקים בחינה מחודשת של האפשרות להורות על חלופת מעצר, ככל שתוצע חלופה טובה הרחוקה מרחק משמעותי מסביבת מגוריו של העורר.

33. סוף דבר: דין הערר להידחות. מובהר בזאת, כי ככל שיעלה בידי העורר להציע חלופת מעצר המרוחקת מסביבת מגוריו מרחק משמעותי (כ-50 ק"מ), יש לאפשר לו להגיש בקשה לעיון חוזר בהחלטה לעצור אותו עד תום ההליכים. ככל שתוגש הצעה כזו, היא תיבחן על ידי שירות המבחן באמצעות תסקיר משלים, ולאחר מכן יהיה העורר רשאי להגיש בקשה לעיון חוזר בתנאי מעצרו לבית המשפט המחוזי.

ניתנה היום, י' באייר התשפ"ג (1.5.2023).

שׁוֹפֵט